

BONES PRÀCTIQUES MEDIAMBIENTALS

NAVEGACIÓ RECREATIVA

FUNDACIÓ MEDIOAMBIENTAL HUERTA
DE LA COMUNITAT VALENCIANA

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE TERRITORI I HABITATGE

A wide-angle photograph of a calm sea under a clear blue sky. The horizon is visible in the distance, where the sea meets the sky. The water is a light blue-grey color with very small, gentle ripples across its surface.

LES BONES PRÀCTIQUES MEDIAMBIENTALS EN LA NAVEGACIÓ RECREATIVA

Autora: Celia Agustí Ridaura
Disseny i impressió:www.efectiva.net

València, XXX de 2006

QUÈ SÓN LES BONES PRÀCTIQUES MEDIAMBIENTALS?

Encara que el medi ambient marí no és l'entorn habitual en què es porta a terme la nostra vida, des de l'inici de la civilització n'hem depés en molts aspectes: alimentació, eliminació de residus, obtenció de medicaments, oci i vacances, etc. Tots hem sentit parlar del greu deteriorament que estan experimentant els nostres mars i oceans, i a més, patim les conseqüències: contaminació de les platges i de l'aigua del mar, esgotament dels recursos pesquers i l'encariment, pèrdua de la biodiversitat marina, acumulació de tòxics i substàncies cancerígenes en els peixos que consumim, etc.

Davant d'aquest repte ambiental, hem d'assumir la nostra responsabilitat de conéixer les possibilitats que tenim al nostre abast per a evitar-ne el deteriorament.

Aquesta guia, dirigida als usuaris d'embarcacions de recreació i esportives, oferix una sèrie de recomanacions simples però importants que, aplicades a les nostres accions habituals en el mar, contribuiran a mantindre un medi ambient marí ben conservat, sense disminuir per això el màxim gaudi de l'activitat.

L'aplicació de les bones pràctiques no suposa una despesa de diners important i, no obstant això, produïx una rendibilitat ambiental molt elevada. En definitiva, es tracta sobretot de canvis en l'actitud de les persones.

Com a resultat de l'aplicació de les bones pràctiques s'aconseguirà:

- Disminuir la generació de residus i facilitar-ne la reutilització i el reciclatge.
- Reduir el consum d'energia i evitar l'abocament de contaminants.
- Augmentar la seguretat en la navegació.
- I en general, minimitzar l'impacte ambiental de les nostres activitats en l'ambient marí.

La guia està estructurada en sis àrees o seccions de treball, on es descriuen les recomanacions pràctiques que s'han d'aplicar en cada una d'aquestes:

1. Fems i residus.
2. Per un manteniment de l'embarcació més ecològic. Alguns consells generals en navegació.
3. Observació d'animals marins (dofins, balenes, tortugues i aus marines).
4. El bosc submarí.
5. Espais naturals protegits. Altres espais naturals marins.
6. Pesca recreativa.

1. FEMS I RESIDUS

El fem i els residus són un greu problema en els nostres mars: contaminen l'aigua, produïxen greus danys a la flora i la fauna marina, són una font d'accidents per a altres embarcacions, produïxen un fort impacte visual, etc.

A continuació et donem uns quants consells per a minimitzar aquests efectes:

- Intenta generar la menor quantitat de fem possible. Com?
  - Evita comprar productes sobreempaquetats i productes d'usar i tirar.
  - Reutilitza les bosses de la compra o porta les teues pròpies.
  - Usa draps de tela per a netejar.
- Guarda i separa el fem que produïsques en el vaixell. Quan arribes al port, tira'l en els contenidors específics per a recollir-lo.
- Tira les puntes de cigarret al fem i no al mar. No són biodegradables i cada una contamina 50 litres d'aigua.
- Treca els cércols de plàstic que unixin les llanxes de beguda amb les tisores abans de tirar-los al contenidor del plàstic.
Estos cércols es convertixen en trampes per a aus marines, dofins i altres animals ja que queden enganxats, i poden morir per estrangulació o produir-los greus ferides.
- Usa piles recarregables preferentment i no les tires al mar, deposita-les en els contenidors específics una vegada esgotades.

SI TIRES EL FEM PER LA BORDA

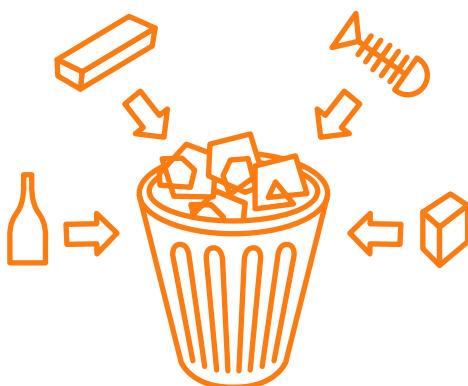
- Contaminaràs l'aigua i la cadena tròfica de què després t'alimentes.
- Dofins, tortugues, aus marines, taurons, altres peixos, etc. sovint la ingerixen o s'enganxen per accident, i els produïxen greus ferides, intoxicacions i fins i tot la mort.
- Transformaràs el mar en un abocador i prompte o tard el fem acabarà a les platges.

RESUMINT: SEGUIX LES 3 R D'OR!

- Reduïx el volum de fem.
- Recicla: separa el fem i deposita'l en els contenidors de reciclatge.
- Reutilitza materials i envasos.

AIGÜES RESIDUALS

Està prohibit descarregar aigües brutes directament en l'aigua dels ports, aigües protegides, ries, badies i semblants. Els vaixells dotats de lavabos han de portar un depòsit per a les aigües brutes destinat a retindre les aigües brutes generades durant la permanència de l'embarcació en zones per a les quals existisquen limitacions de l'abocament d'aquest tipus d'aigües, i amb la capacitat suficient per al nombre de persones a bord.

Tira per l'excusat només allò que prèviament hages menjat o begut i el paper higiènic (que siga blanc, perquè el de color contamina més).

Quan estigues al port, usa els lavabos de les instal·lacions portuàries.

Reduïx el consum d'aigua per a minimitzar el volum d'aigua residual contaminada que es tira al mar.

2. PER UN MANTENIMENT DE L'EMBARCACIÓ MÉS ECOLÒGIC

Un bon manteniment dels motors i del casc de l'embarcació permeten un millor rendiment de les màquines i una menor contaminació del medi. A més, amb unes senzilles mesures de precaució pots reduir enormement els abocaments perillosos al mar.

- Realitza un bon manteniment del motor del vaixell per a evitar abocaments incontrolats d'olis i combustibles al mar. A més, estalviaràs combustible i reduiràs l'emissió de gasos nocius a l'atmosfera.
- Evita els olis lubricants de mala qualitat i vigila sovint el consum de combustible, refrigerant, olis, etc. per a detectar possibles fugues.
- Tracta l'aigua provenent del buidatge i la neteja de sentines com a residu perillós.
- Evita els vessaments accidentals d'oli, combustible, pintures, vernisos o dissolvents al mar (1 litre d'oli contamina 10.000 litres d'aigua). Si eventualment es produïren dins de l'embarcació, neteja'l's amb un material absorbent, com la serradura. Totes aquestes substàncies, com també els recipients que les contenen, estan catalogats com a residus perillosos.

En arribar al port, els residus perillosos has d'entregar-los al gestor portuari corresponent. Desfer-se'n en el mar o en l'interior d'un port està penat per la llei, ja que resulten altament tòxics per a la vida marina i per a la nostra salut.

- Mantí el casc net i carenat per a reduir el consum de combustible. Les pintures antiincrustants no han de contindre estany.
- Usa detergents i sabons sense clor ni fosfats per a realitzar la neteja a bord, perquè aquests són substàncies altament contaminants. Els productes naturals són igualment eficaços i no contaminen.
- Utilitza l'aigua justa per a llevar la sal del vaixell i netejar-lo.

CONSELLS GENERALS EN NAVEGACIÓ

A continuació trobaràs alguns consells pràctics que faran més segura i ecològica la navegació:

- Mantí actualitzades les teues cartes nàutiques.
- Si mantens una velocitat reduïda:
  - Reduïxes el consum de combustible.
  - Minimitzes el risc d'accidents per col·lisió.
  - Reduïxes el soroll, tant atmosfèric com submarí.

Els cetacis depenen de les ones acústiques per a orientar-se, comunicar-se, buscar aliment, etc. El soroll dels motors i l'ús del sonar poden produir-los molèsties en les seues activitats diàries; a vegades, causant-los un dany auditiu irreparable.

RECORDA QUE:

En zones costaneres i espais naturals protegits hi ha limitacions de velocitat.

- Si trobes obstacles a la navegació i la resta de perills, comunica-ho a les autoritats marítimes competents i als vaixells de la zona.
- Si reculls els plàstics i les xarxes que trobes a la deriva, evites possibles avaries en els teus motors i reduïxes la quantitat de fem en el mar.
- Si instal·les un xicotet aerogenerador en el vaixell, recarregues les bateries de forma econòmica i neta.
- Si abuses de l'aire condicionat, a més de consumir molta energia, alliberes gasos que provoquen la destrucció de la capa d'ozó.

3. OBSERVACIÓ D'ANIMALS MARINS

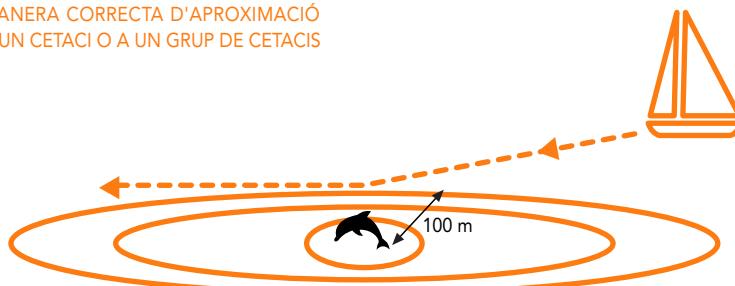
CETACIS

Els dofins i balenes són animals que criden la nostra atenció. Són relativament fàcils d'observar, ja que soLEN passar prou de temps prop de la superfície (són mamífers com nosaltres i necessiten respirar aire per a viure). A més, són intel·ligents i curiosos, però moltes vegades es mostren desconfiats per haver patit accidents amb vaixells o arts de pesca.

Si estàs en el mar i trobes cetacis, recorda que pots disfrutar observant-los seguint una sèrie de regles simples orientades a molestar-los el menys possible. Et recomanem que:

- T'hi acostes molt lentament (4 nusos), a velocitat constant i de manera que el seu rumb i el teu convergisquen suavament. Quan estigues a uns 100 m d'aquests mantínt-te paral·lel al seu rumb. D'aquesta manera els cetacis s'aproximaran a nosaltres, si els abellix, i no al contrari.

MANERA CORRECTA D'APROXIMACIÓ
A UN CETACI O A UN GRUP DE CETACIS

C. Agustí

- Si aneu diversos vaixells junts, coordineu els vostres moviments per ràdio i vos situeu de manera que els cetacis es mantinguin a un costat de les embarcations, sense rodejar-los.

El seguiment continu d'un animal pot alterar la seua rutina, interferint en el seu comportament normal i generant-li un estrés addicional innecessari.

És necessari ser respectuós amb els cetacis, deixa que siguen aquests els que marquen la distància i la duració de l'observació.

- Si sospites que estan descansant en la superfície o menjant (fan bots i bussegen sovint, veus peixos botant, hi ha gavines en el mateix lloc...) allunya't a poc a poc sense acostar-t'hi més de 300 m.
- Si els cetacis s'aproximen al vaixell posa el motor en punt mort. Si són dofins, pots continuar navegant mantenint la velocitat i el rumb constants.
Has d'evitar els canvis de velocitat i de direcció sobtats del vaixell, ja que augmenten la probabilitat d'accidents, com a col·lisions amb l'embarcació o talls amb les hèlices.
- Si sospites que els estàs molestant (bussegen i de sobte canvien de direcció mentre estan davall de l'aigua), deixa'l s i no els perseguisques.
- Tin especial cura amb les cries i animals jòvens. Són més xicotets, de color més clar i solen nadar prop d'un adult. Els animals jòvens són curiosos i poden acostar-se al vaixell, però mai t'interposes entre els adults i les cries.
- Recorda que els cetacis són animals salvatges i imprevisibles, i podrien defendre's amb agressivitat si es veuen amenaçats.
No has de nadar amb ells o alimentar-los, per la teua seguretat i la seuia.

Recorda que són animals protegits per lleis nacionals i internacionals.

A més, es troben en sa casa, el mar, per tant comporta't com t'agradaria que algú es comportara en la teua pròpia casa.

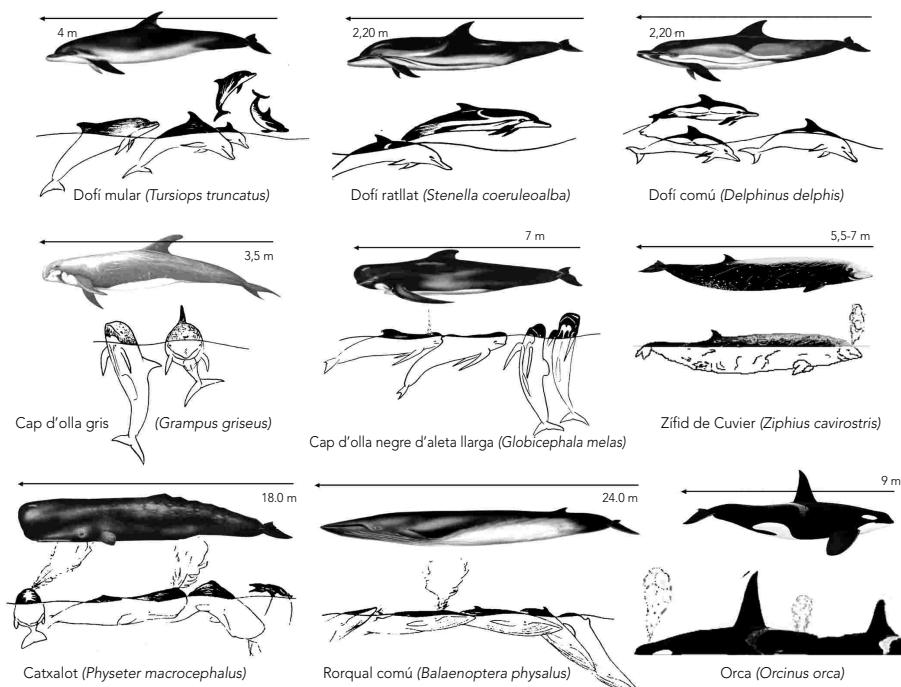
La Fundació Horta i la Conselleria de Territori i Habitatge treballen juntament amb la Universitat de València i la Societat Espanyola de Cetacis en l'estudi d'aquests animals en aigües valencianes.

Si vols col·laborar amb nosaltres en la seu conservació, quan veges un cetaci o tortuga mentre navegues, emplena la fitxa d'Albirament de cetacis i tortugues marines que trobaràs en el teu club nàutic o a través de la web de la Universitat de València (<http://www.uv.es/cetacis>), i envia-la a l'adreça:

Juan Antonio Raga · Unitat de Zoologia Marina; Institut Cavanilles · Universitat de València · Ap. de correus 22085 · 46071 València - Espanya · Tel. 96 354 36 85
Fax 96 354 37 33 · e-mail: toni.raga@uv.es

Si trobes un cetaci, un tauró, una au o una tortuga marina morts o ferits, telefona com més prompte millor al telèfon de Protecció Civil 112.

Des d'allí gestionaran els tràmits necessaris per a ocupar-se de l'animal i, d'aquesta manera, contribuiràs en el seu estudi i protecció.

Les talles indicades corresponen a les grandàries d'exemplars adults d'aquestes espècies (talles màximes)
Imatges cedides per la Societat Espanyola de Cetacis (SEC) projecte LIFE 02NAT/E/8610 · Dibuixos: Alfredo López i Vidal Martín

TORTUGUES MARINES

També podem trobar tortugues marines solejant-se en la superfície del mar (com tots els rèptils, necessiten respirar aire per a viure i calfar-se al sol per a mantindre's actives). L'espècie més comuna en el mediterrani occidental és la tortuga babaua (*Caretta caretta*), que és un animal amenaçat i protegit.

Si trobes una tortuga ferida, enredada en una xarxa, llinya o plàstic puja-la a bord amb molta cura, avisa al 112 i porta-la a port.

Mentrestant, en el vaixell:

- Subjecta-la pels laterals de la closca per a manejar-la,
- Deixa-la a l'ombra i cobrix-la amb una tovalla humida,
- Les tortugues tenen un fort bec capaç d'arrancar un dit, així que vés amb compte!
- No la poses panxa cap per amunt, ja que pots causar-li lesions internes.

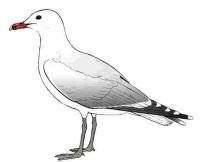
AUS MARINES

En la Comunitat Valenciana habita una gran diversitat d'aus marines. Algunes d'aquestes passen tot l'any en les nostres aigües, mentres que altres vénen a criar o a alimentar-se. Aquests animals són fàcils d'observar en terra ferma, prop de la costa o navegant en alta mar. Algunes espècies estan en perill d'extinció a la Comunitat Valenciana, com la baldriga cendrosa (*Calonectris diomedea*) i la gavina corsa (*Larus audouinii*).

Les aus marines són especialment sensibles en terra, quan estan criant. Per això, quan desembarques en alguna cala o illa solitària, estigues atent a no destruir un niu per accident, i si en veus, mantén-te allunyat per a no molestar ni espatnar els pollets ni els adults.

Baldriga
Cendrosa

Gavina Corsa

Amb les TORTUGUES I AUS MARINES cal comportar-se com amb els cetacis: amb molt de respecte, sense causar-los molestanties ni dany, i intentant sempre no alterar el seu comportament natural. Igual que amb els dofins, no cal alimentar-les, ja que pot ser perjudicial per a la seua salut.

4. EL BOSC SUBMARÍ

LES PRADERIES DE POSIDONIA OCEANICA

Què és Posidonia oceanica?

Posidonia és una planta que forma extenses praderies submergides en el mar, a no més de 40 m de profunditat. Està composta per fulles llargues i acintades, arrels, flors i fruits, és a dir, no és una alga, sinó una planta com podria ser la gespa d'un jardí.

Praderia de posidonia en bon estat de conservació en la cala de Moraira.

Per què és tan important conservar-la i protegir-la?

L'ecosistema creat per les praderies de Posidonia en el mar equival al creat per un bosc d'arbres grans i madurs en terra ferma. Concretament...

- Servix d'aliment i refugi a multitud d'animals (peixos, crancs, polps, sépies, caragols de mar, ericòns, etc.) i a les seus cries, molts d'ells d'interès comercial. També és l'hàbitat principal d'espècies protegides com la nacra (*Pinna nobilis*).
- És una font importantíssima d'oxigen, tant per a l'aigua del mar com per a l'atmosfera.
- Amb les seues arrels fixa l'arena evitant l'erosió del fons. Les seues llargues fulles frenen la força de les ones disminuint l'erosió de les platges, i ajuden a precipitar el material en suspensió mantenint la transparència de l'aigua.

Quines amenaces l'estan destruïnt?

- L'ancoratge massiu d'embarcacions en llocs molt localitzats de la costa. Les àncores arranquen les mates de Posidonia directament.
- La contaminació marina enterbolix l'aigua dificultant que li arribe la llum del sol i per tant la fotosíntesi.
- La pesca il·legal d'arrossegament pot arrancar praderies senceres.
- Les obres en el litoral (ampliació o creació de nous ports, espigons, regeneració de platges, etc.) destruïxen les praderies i enterbolixen l'aigua.
- La competència per l'espai i els recursos amb algues exòtiques introduïdes per l'home (*Caulerpa taxifolia* i *Caulerpa racemosa*) limiten el creixement de Posidonia.

Posidonia oceanica és una planta endèmica del Mediterrani, és a dir, només existix en aquest mar, i està protegida per lleis nacionals i internacionals.

Respectant aquestes praderies, conservem les espècies que hi viuen (més de 400 espècies de plantes i algues, i 1000 d'animals), moltes d'aquestes d'interès comercial, beneficiant-nos així a nosaltres mateixos.

A més, és un excel·lent bioindicador de l'estat de conservació de les nostres costes: com més Posidonia, millor qualitat de l'aigua i del medi.

Localització dels espais naturals protegits relacionats amb el mar (en negre) i de les zones on hi ha praderies de Posidonia o representen espais amb un alt valor ecològic (en roig).

Què podem fer per a evitar la seu regressió i desaparició?

- Quan fondeges en una cala o platja busca les boies permanentes d'ancoratge (més info en l'apartat següent). Si no les hi haguera, recorda que NO està permés fondejar en reserves i parcs marins. Les zones més sensibles de la Comunitat Valenciana les trobaràs marcades en el mapa.
- Si no navegués molt sovint, t'eixirà més rendible llogar un vaixell que comprar-lo, així també es redueix el nombre d'amarraments necessaris i per tant la creació de nous ports o les seues ampliacions.
- Si quan extragues l'àncora del mar o mentre estàs bussejant, veus una d'aquestes algues exòtiques (vegeu fotos), apunta les coordenades del lloc i telefona al número de l'Institut d'Ecologia Litoral: 965 65 76 90, i deixa el teu nom, telèfon i adreça. Mesures de precaució: Neteja l'àncora de restes vegetals cada vegada que la puges a bord; no toques ni arranques cap d'aquestes algues, podrien dispersar-se més ràpidament.

Caulerpa taxifolia. R. Acosta

Caulerpa racemosa. S.V. Jiménez-Gutiérrez

5. ESPAIS NATURALS PROTEGITS

Els espais naturals protegits són demarcacions administratives establides amb la finalitat d'afavorir la conservació de la natura. Per a poder protegir adequadament aquests espais és necessari posar una sèrie de limitacions, que variaran segons les seues característiques.

Si vols disfrutar d'aquests espais naturals protegits et recomanem que prèviament t'informes de les activitats que pots realitzar-hi i que demanes els permisos corresponents.

Tin en compte que en alguns d'aquests, i especialment en tots els que són reserva, hi ha limitacions estrictes com la prohibició de fondejar, i necessites permisos especials per a bussejar amb escafandre autònom.

- **Reserva Natural de les Illes Columbretes.**

Centre d'Informació de la Reserva Natural de les Illes Columbretes. Planetari de Castelló. Passeig Marítim, 1. 12100 - El Grau de Castelló. Tel. 964 28 29 68

- **Parc Natural de la Serra d'Irta i Reserva Natural Marina d'Irta.**

Tel. 679 19 63 98. e-mail: serra_irta@gva.es

- **Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni, en l'entorn del Parc Natural del Montgó.**

Centre de visitants en la finca municipal de Torrecremada. C/ Ramon Ortega s/n. 03700 Dénia. Tel. 96 642 32 05 - 679 19 64 61
e-mail: parquemontgo@hotmail.com

- **Reserva Marina de l'Illa de Tabarca.**

Ajuntament d'Alacant. Regidoria de Medi Ambient. Plaça de l'Ajuntament, 1. Tel. 965 23 02 87 / 88. Servei de manteniment i protecció de la reserva: 600 91 27 49 / 50

- **Parc Natural de la Serra Gelada i el seu entorn litoral (incloent l'Illa de Benidorm).** Oficina Tècnica del Parc. Tel. 966 80 78 79

Més informació en:

Espais naturals de la Comunitat Valenciana: <http://parquesnaturales.gva.es/espnaturales.htm>
Reservas marines de l'Estat espanyol: <http://www.mapa.es/marinias>

ALTRES ESPAIS NATURALS MARINS

RESERVES MARINES D'INTERÉS PESQUER

- **Reserva Marina de les Illes Columbretes.**
Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació.
- **Reserva Marina en la Illa de Tabarca.**
Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentación. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.
- **Reserva Marina en l'entorn del Cap de Sant Antoni.**
Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.
- **Reserva Marina d'Irta.** Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

A més, al llarg del litoral valencià hi ha altres espais naturals amb un alt valor ecològic, i que convé col·laborar en la seu conservació (vegeu mapa de l'apartat anterior).

A continuació et donem alguns consells:

Quan vages a fondejar:

- Assegura't que pots fer-ho; en alguns parcs naturals i en totes les reserves està prohibit per a no danyar els fons.
- Busca les boies permanents d'ancoratge col·locades per a tal fi.
- Si no les hi haguera, quan tires l'àncora:
  - Intenta fer-ho en un clar de vegetació, així no arrancaràs plantes i algues marines.
  - Deixa-la caure a poc a poc per a danyar el mínim possible els animals que viuen en el fons.

Si practiques busseig a pulmó o amb botella:

- Vés en compte, no trenques o espatlles el fons amb les aletes.
- OBSERVA!, es pot disfrutar igualment de l'ambient submarí sense tocar res ni molestar els animals!

Conxa trencada d'una nacra (*Pinna nobilis*) possiblement per l'àncora d'una embarcació.

6. LA PESCA RECREATIVA (des d'embarcació i submarina)

Els recursos marins són limitats i hem de mirar per aquests. Encara que la pesca recreativa no té tant d'impacte com la comercial, també produeix afeccions ambientals.

Seguint uns senzills consells reduirem aquest impacte i podrem disfrutar del mar i dels seus fruits durant molts anys més:

- Coneix i seguix la legislació respecte a talles i pesos mínims, les quotes de captures, els períodes i les zones hàbils, etc. (Vegeu la legislació mediambiental aplicable/Pesca d'aquest manual).
- Mantí actualitzada la teua llicència de pesca marítima recreativa (fa falta tant per a la pesca submarina des de superfície, des d'embarcació o a peu des de la costa).
- La pesca recreativa en superfície només la pots practicar amb l'aparell d'hams.
- En la pesca submarina només pots emprar l'arpó impulsat per mitjans mecànics i mai utilitzant un equip autònom de busseig. Si portes a bord simultàniament arpons i equips de busseig, et multaran i requisaran l'equip encara que no els hages utilitzat per a pescar.
- Captura només el que aprofitaràs i consumiràs, la resta torna-ho viu al mar.
- Guarda en el teu fem:
  - Els hams encarnats que no t'agraden. Si els tires al mar podrien picar peixos i morir inútilment.
  - Els embolicks de fils que s'hagen enredat, ja que són una trampa mortal per als animals marins si els tirem al mar.
- Si pesques espècies que no tenen interès per a tu o cries que no aconseguixen la talla mínima, lleva'ls l'ham cuidadosament (si no pots, el millor és tallar la llinya el més prop possible de la boca) i torna'ls al mar.
- Si s'enganxa en l'ham una tortuga o una au marina puja-la a bord amb cura, talla la llinya el més prop possible de la boca, avisa a Protecció Civil (telèfon 112) i porta-la a port.
- Si segueixes aquestes recomanacions, no contribuiràs a la disminució de les captures en la zona de pesca habitual.
- Segur que si tots ho fem, reduirem els impactes sobre els recursos pesquers de la zona i el medi marí en general!

El bon pescador entén el més important, que és col·laborar en el manteniment del nostre entorn marí. Ho ets tu?

Encara que tan sols aportem una insignificant gota d'aigua, recordem que gota a gota es formen oceans.

Adreces d'interés:

Conselleria de Territori i Habitatge

Francesc Cubells, 7 · 46011 València · Tel. 961 973 500

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació

Amadeo de Savoia, 2. 46010 València. Tel. 963 424 500

Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació

Secretaria general tècnica. Servei d'Informació.

Telefons d'atenció al ciutadà: 913 475 368 · 913 475 724

Fundació Mediambiental Horta

C/ Puçol, 10 · 46500 Sagunt (València) · Tel. 962 654 100 · Fax 962 654 212

Unitat de Zoologia Marina, Institut Cavanilles. Universitat de València

Ap. de correus 22085 · 46071 València · Tel. 963 543 685 · Fax 963 543 733

Adreces d'Internet interessants:

- Pesca: Tales mínimes: <http://www.mapa.es/es/pesca/pags/tallas/tallas.asp>
- Parcs naturals de la Comunitat Valenciana:
<http://parquesnaturales.gva.es/espnaturales.htm>
- Reserves marines de l'Estat Espanyol: <http://www.mapa.es/rmarinas>
- Sociedad española de cetacis: <http://www.cetaceos.com>
- Sociedad española d'ornitologia: <http://www.seo.org>
- Conselleria de Territori i Habitatge: <http://www.cth.gva.es>
- Institut Cavanilles (Universitat de València):
<http://www.uv.es/cavanilles/zoomarin>
- Instituto d'Ecología Litoral: <http://www.ecologialitoral.com>
- Fundació Mediambiental Horta, de la Comunitat Valenciana:
<http://www.fundacionhuerta.com>

7. LEGISLACIÓ MEDIAMBIENTAL APPLICABLE

RESIDUS

- Reial decret 833/88, de residus tòxics i perillosos: exposa les obligacions dels productors i gestors dels residus tòxics i perillosos.
- Ordre de 28/02/89 i Ordre del 13/06/90, per la qual es regula la gestió d'olis usats.
- Ordre de 6/07/94 i Ordre del 14/10/97, del Govern Valencià, per les quals es regulen la gestió d'olis usats.
- Llei 11/1997, sobre envasos i residus d'envasos.
- Reial Decret 952/97, de residus tòxics i perillosos.
- Llei 10/1998, de residus.

COSTES

- Llei 22/1988, de 28 de juliol, de costes i les modificacions corresponents.
- Reial decret 1471/1989, d'1 de desembre (BOE 12.12.1989; correcció d'errors en BOE 23.01.1990, pel qual es desenvolupa la Llei de costes, i les modificacions corresponents.

PORTS

- Llei 27/1992, de 24 de novembre, de ports de l'Estat i de la marina mercant, i les modificacions corresponents.

NAVEGACIÓ

- Reial decret 1434/1999, de 10 de setembre, del Ministeri de Foment. BOE núm. 218. Pel qual s'establixen els reconeixements i les inspeccions de les embarcacions de recreació.
- Ordre FOM/1144/2003, de 28 d'abril, per la qual es regulen els equips de seguretat, [...] i prevenció d'abocaments per aigües brutes, que han de portar a bord les embarcacions de recreació.

PESCA

- Reial decret 560/1995 de 7 d'abril, pel qual s'establixen les talles mínimes de determinades espècies pesqueres (Publicat en el BOE el dissabte 8 d'abril de 1995).
- Decret 219/1997, de 12 d'agost, del Govern Valencià, pel qual es declaren zones protegides d'interès pesquer (DOGV núm. 3075, de 10.09.1997).
- Decret 131/2000, de 5 de setembre, del Govern Valencià, pel qual s'establixen les normes sobre pesca marítima de recreació de la Comunitat Valenciana.

ESPÈCIES PROTEGIDES

- Llei 4/1989, de 27 de març, de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestres (BOE núm. 74, de 28 de març de 1989).
- Directiva 92/43/CEE del Consell de la Unió Europea, de 21 de maig de 1992, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i la flora silvestres.

ESPAIS NATURALS PROTEGITS

- Declaració en 1986 de reserva marina a l'illa de Tabarca i els seus contorns. Ordre del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació de 4 d'abril de 1986.
- Decret 107/1994, de 7 de juny, del Govern Valencià, pel qual s'aprova definitivament el Pla rector d'ús i gestió del Parc Natural de les Illes Columbretes (DOGV núm. 2291, de 17.06.94).
- Decret 108/2002, de 16 de Juliol, del Govern Valencià, de declaració del Parc Natural de la Serra d'Irta i de la Reserva Natural Marina d'Irta. [2002/M8047].
- Decret 180/2002, de 5 de novembre, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Pla d'ordenació dels recursos naturals del Montgó. [2002/12109] (DOGV número 4374 de data 08.11.2002).
- Decret 129/2005, de 29 de juliol, del Consell de la Generalitat, pel qual es declara Parc Natural la Serra Gelada i el seu entorn litoral. [2005/9082].

BUENAS PRÁCTICAS MEDIOAMBIENTALES
NAVEGACIÓN RECREATIVA

FUNDACIÓN MEDIOAMBIENTAL HUERTA
DE LA Comunitat Valenciana

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE TERRITORI I HABITATGE

LAS BUENAS PRÁCTICAS MEDIOAMBIENTALES EN LA NAVEGACIÓN RECREATIVA

Autora: **Celia Agustí Ridaura**
Diseño e impresión: **www.efectiva.net**

Valencia, XXX de 2006

¿QUÉ SON LAS BUENAS PRÁCTICAS MEDIOAMBIENTALES?

Aunque el medio ambiente marino no es el entorno habitual en el que desarrollamos nuestra vida, desde el inicio de la civilización hemos dependido de él en muchos aspectos: alimentación, eliminación de residuos, obtención de medicamentos, ocio y vacaciones, etc. Todos hemos oído hablar del grave deterioro que están experimentando nuestros mares y océanos, y además, sufrimos las consecuencias: contaminación de las playas y del agua del mar, agotamiento de los recursos pesqueros y encarecimiento de los mismos, pérdida de la biodiversidad marina, acumulación de tóxicos y sustancias cancerígenas en los pescados que consumimos, etc.

Ante este reto ambiental, debemos asumir nuestra responsabilidad y conocer las posibilidades que tenemos a nuestro alcance para evitar su deterioro.

Esta guía, dirigida a usuarios de embarcaciones de recreo y deportivas, ofrece una serie de recomendaciones simples pero importantes que, aplicadas a nuestras acciones habituales en el mar, contribuirán a mantener un medio ambiente marino bien conservado, sin disminuir por ello el máximo disfrute de la actividad.

La aplicación de las Buenas Prácticas no supone un gasto de dinero importante y, sin embargo, produce una rentabilidad ambiental muy elevada. En definitiva, se trata sobre todo de cambios en la actitud de las personas.

Como resultado de la aplicación de las Buenas Prácticas se conseguirá:

- Disminuir la generación de residuos y facilitar su reutilización y reciclaje.
- Reducir el consumo de energía y evitar el vertido de contaminantes.
- Aumentar la seguridad en la navegación.
- Y en general, minimizar el impacto ambiental de nuestras actividades en el ambiente marino.

La guía está estructurada en seis áreas o secciones de trabajo, donde se describen las recomendaciones prácticas a aplicar en cada una de ellas:

1. Basuras y residuos.
2. Por un mantenimiento de la embarcación más ecológico.
Algunos consejos generales en navegación.
3. Observación de animales marinos (delfines, ballenas, tortugas y aves marinas).
4. El bosque submarino.
5. Espacios Naturales Protegidos.
Otros espacios naturales marinos.
6. Pesca recreativa.

1. BASURAS Y RESIDUOS

La basura y los residuos son un grave problema en nuestros mares: contaminan el agua, producen graves daños a la flora y fauna marina, son una fuente de accidentes para otras embarcaciones, producen un fuerte impacto visual, etc.

A continuación te damos unos cuantos consejos para minimizar estos efectos:

- Intenta generar la menor cantidad de basura posible. ¿Cómo?
  - Evita la compra de productos sobreempaquetados y productos desechables de usar y tirar.
  - Reutiliza las bolsas de la compra o lleva las tuyas propias.
  - Usa trapos de tela para limpiar.
- Guarda y separa la basura que produzcas en el barco. Cuando llegues a puerto, tírala en los contenedores específicos para su recogida.
- Tira las colillas a la basura y no al mar. No son biodegradables y cada una contamina 50 litros de agua.
- Rompe los aros de plástico que unen las latas de bebida con las tijeras antes de tirarlos al contenedor del plástico.
Estos aros se convierten en trampas para aves marinas, delfines y otros animales ya que quedan enganchados, llegando a morir por estrangulamiento o produciéndoles graves heridas.
- Usa pilas recargables preferentemente y no las tires al mar, depositalas en los contenedores específicos una vez agotadas.

SI TIRAS LA BASURA POR LA BORDA

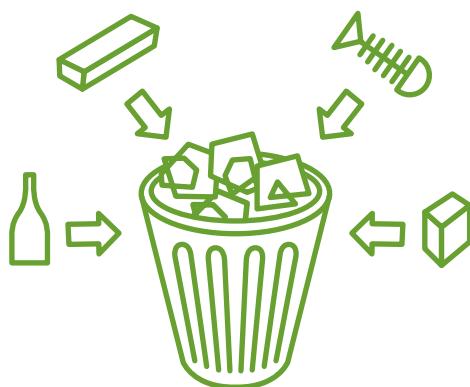
- Contaminarás el agua y la cadena trófica de la que luego te alimentas.
- Delfines, tortugas, aves marinas, tiburones, otros peces, etc. a menudo la ingieren o se enganchan por accidente, produciéndoles graves heridas, intoxicaciones e incluso la muerte.
- Transformarás el mar en un vertedero y tarde o temprano la basura acabará en las playas.

RESUMIENDO: SIGUE LAS 3 “RS” DE ORO!

- Reduce el volumen de basura.
- Recicla: separa la basura y depositala en los contenedores de reciclaje.
- Reutiliza materiales y envases.

AGUAS RESIDUALES

Está prohibido descargar aguas sucias directamente en el agua de los puertos, aguas protegidas, rías, bahías y similares. Los barcos dotados de aseos deben llevar un depósito para las aguas sucias destinado a retener las aguas sucias generadas durante la permanencia de la embarcación en zonas para las cuales existan limitaciones del vertido de este tipo de aguas, y con capacidad suficiente para el número de personas a bordo.

Tira por el retrete sólo “aquello que previamente hayas comido y/o bebido” y el papel higiénico (que sea blanco, porque el de color contamina más).

Cuando estés en puerto, usa los lavabos de las instalaciones portuarias.

Reduce el consumo de agua para minimizar el volumen de agua residual contaminada que se echa al mar.

2. POR UN MANTENIMIENTO DE LA EMBARCACIÓN MÁS ECOLÓGICO

Un buen mantenimiento de los motores y del casco de la embarcación permiten un mejor rendimiento de las máquinas y una menor contaminación del medio. Además, con unas sencillas medidas de precaución puedes reducir enormemente los vertidos peligrosos al mar.

- Realiza un buen mantenimiento del motor del barco para evitar vertidos incontrolados de aceites y combustibles al mar. Además, ahorrarás combustible y reducirás la emisión de gases nocivos a la atmósfera.
- Evita los aceites lubricantes de mala calidad y vigila frecuentemente el consumo de combustible, refrigerante, aceites, etc. para detectar posibles fugas.
- Trata el agua proveniente del vaciado y limpieza de sentinas como residuo peligroso.
- Evita los derrames accidentales de aceite, combustible, pinturas, barnices o disolventes al mar (1 litro de aceite contamina del orden de 10.000 litros de agua). Si eventualmente se produjeren dentro de la embarcación, limpialos con un material absorbente, como el serrín. Todas estas sustancias, así como los recipientes que las contienen, están catalogados como residuos peligrosos.

Al llegar a puerto, los residuos peligrosos debes entregarlos al gestor portuario correspondiente. Deshacerse de ellos en el mar o en el interior de un puerto está penado por la ley, ya que resultan altamente tóxicos para la vida marina y para nuestra salud.

- Mantén el casco limpio y carenado para reducir el consumo de combustible. Las pinturas anti-fouling no deben contener estaño.
- Usa detergentes y jabones sin cloro ni fosfatos para realizar la limpieza a bordo, pues son sustancias altamente contaminantes. Los productos naturales son igualmente eficaces y no contaminan.
- Utiliza el agua justa para quitar la sal del barco y limpiarlo.

CONSEJOS GENERALES EN NAVEGACIÓN

A continuación encontrarás algunos consejos prácticos que harán más segura y ecológica la navegación:

- Mantén actualizadas tus cartas náuticas.
- Si mantienes una velocidad reducida:
  - Reduces el consumo de combustible.
  - Minimizas el riesgo de accidentes por colisión.
  - Reduces el ruido, tanto atmosférico como submarino.

Los cetáceos dependen de las ondas acústicas para orientarse, comunicarse, buscar alimento, etc. El ruido de los motores y el uso del sonar pueden producirles molestias en sus actividades diarias; a veces, causándoles un daño auditivo irreparable.

RECUERDA QUE:

En zonas costeras y espacios naturales protegidos existen limitaciones de velocidad.

- Si encuentras obstáculos a la navegación y demás peligros, comunícalo a las autoridades marítimas competentes y a los barcos de la zona.
- Si recoges los plásticos y redes que encuentras a la deriva, evitas posibles averías en tus motores y reduces la cantidad de basura en el mar.
- Si instalas un pequeño aerogenerador en el barco, recargas las baterías de forma económica y limpia.
- Si abusas del aire acondicionado, además de consumir mucha energía, liberas gases que provocan la destrucción de la capa de ozono.

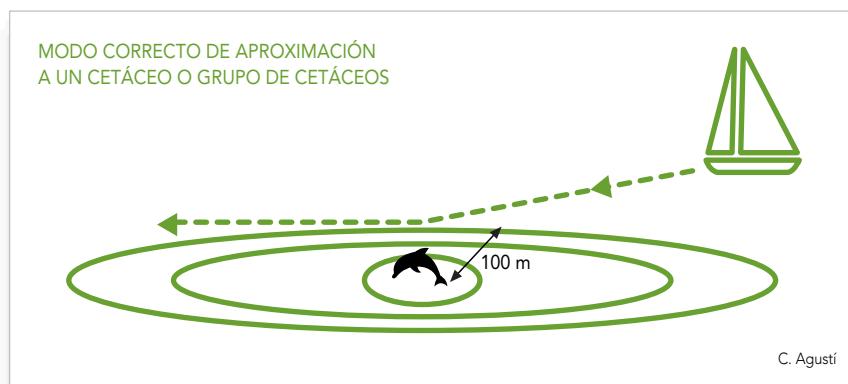
3. OBSERVACIÓN DE ANIMALES MARINOS

CETÁEOS

Los delfines y ballenas son animales que llaman nuestra atención. Son relativamente fáciles de observar, ya que suelen pasar bastante tiempo cerca de la superficie (son mamíferos como nosotros y necesitan respirar aire para vivir). Además, son inteligentes y curiosos, pero muchas veces se muestran desconfiados por haber sufrido accidentes con barcos o artes de pesca.

Si estás en el mar y encuentras cetáceos, recuerda que puedes disfrutar observándolos siguiendo una serie de reglas simples orientadas a molestarlos lo menos posible. Te recomendamos que:

- Te acerques a ellos muy lentamente (4 nudos), a velocidad constante y de forma que su rumbo y el tuyo converjan suavemente. Cuando estés a unos 100 m de ellos mantente paralelo a su rumbo. De este modo los cetáceos se aproximarán a nosotros, si les apetece, y no al contrario.

- Si vais varios barcos juntos, coordinad vuestros movimientos por radio y os situéis de forma que los cetáceos se mantengan a un lado de las embarcaciones, sin rodearlos.

El seguimiento continuo de un animal/es puede alterar su rutina, interfiriendo en su comportamiento normal y generándole/s un estrés adicional innecesario.

Es necesario ser respetuoso con los cetáceos, deja que sean ellos quienes marquen la distancia y la duración de la observación.

- Si sospechas que están descansando en la superficie o comiendo (dan saltos y bucean frecuentemente, ves peces saltando, hay gaviotas en el mismo lugar...) alejate poco a poco sin acercarte a ellos más de 300 m.
- Si los cetáceos se aproximan al barco pon el motor en punto muerto. Si son delfines, puedes continuar navegando manteniendo la velocidad y el rumbo constantes. Debes evitar los cambios de velocidad y dirección repentina del barco, ya que aumentan la probabilidad de accidentes, como colisiones con la embarcación o cortes con las hélices.
- Si sospechas que los estás molestando (bucean y de repente cambian de dirección mientras están debajo del agua), déjalos y no los persigas.
- Ten especial cuidado con las crías y animales jóvenes. Son más pequeños, de color más claro y suelen nadar cerca de un adulto. Los animales jóvenes son curiosos y pueden acercarse al barco, pero nunca te interpongas entre los adultos y las crías.
- Recuerda que los cetáceos son animales salvajes e imprevisibles, y podrían defenderte con agresividad si se ven amenazados.
No debes nadar con ellos o alimentarlos, por tu seguridad y la de ellos.

Recuerda que son animales protegidos por leyes nacionales e internacionales.

Además, ellos se encuentran en su casa, el mar, por tanto compórtate como te gustaría que alguien se comportara en tu propia casa

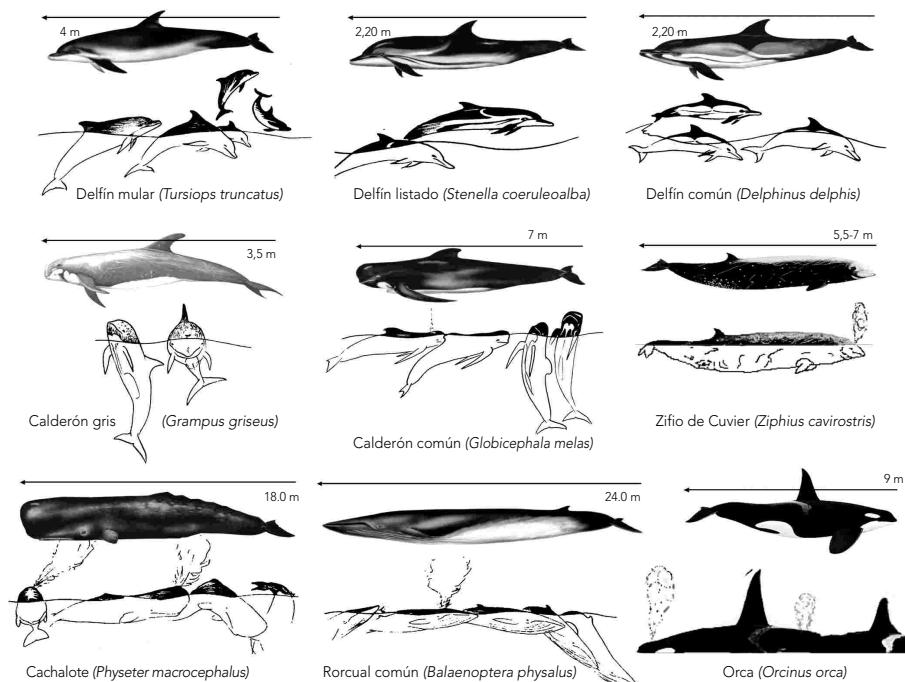
La Fundación Huerta y la Conselleria de Territori i Habitatge trabajan junto con la Universidad de Valencia y la Sociedad Española de Cetáceos en el estudio de estos animales en aguas valencianas.

Si quieres colaborar con nosotros en su conservación, cuando veas un cetáceo o tortuga mientras navegas, rellena la ficha de 'Avistamiento de cetáceos y tortugas marinas' que encontrarás en tu Club Náutico o a través de la web de la Universidad de Valencia (<http://www.uv.es/cetaceos>), y envíala a la dirección:

Juan Antonio Raga · Unidad de Zoología Marina; Instituto Cavanilles
Universidad de Valencia · Ap. correos 22085 · 46071 Valencia - España · Tel. 96 354 36 85 ·
Fax: 96 354 37 33 · toni.raga@uv.es

Si encuentras un cetáceo, un tiburón, un ave o una tortuga marina muertos o heridos, llama lo antes posible al teléfono de Protección Civil 112.

Desde allí gestionarán los trámites necesarios para ocuparse del animal y, de esta forma, contribuirás en su estudio y protección.

Las tallas indicadas corresponden a los tamaños de ejemplares adultos de estas especies (tallas máximas)
Imágenes cedidas por la Sociedad Española de Cetáceos (SEC proyecto LIFE 02NAT/E8610). Dibujos: Alfonso López y Vidal Martín

TORTUGAS MARINAS

También podemos encontrar tortugas marinas soleándose en la superficie del mar (como todos los reptiles, necesitan respirar aire para vivir y calentarse al sol para mantenerse activas). La especie más común en el Mediterráneo Occidental es la tortuga boba (*Caretta caretta*), siendo un animal amenazado y protegido.

Si encuentras una tortuga herida, enredada en una red, sedal o plástico súbela a bordo con mucho cuidado, avisa al 112 y llévala a puerto.

Mientras, en el barco:

- sujetala por los laterales del caparazón para manejarla,
- déjala a la sombra y cúbrela con una toalla húmeda,
- las tortugas tienen un fuerte pico capaz de arrancar un dedo, así que lleva mucho cuidado!
- no la pongas panza para arriba, ya que puedes causarle lesiones internas.

AVES MARINAS

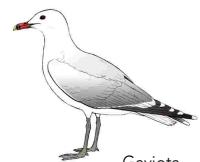
En la Comunitat Valenciana habita una gran diversidad de aves marinas. Algunas de ellas pasan todo el año en nuestras aguas, mientras que otras vienen a criar y/o a alimentarse. Estos animales son fáciles de observar en tierra firme, cerca de la costa o navegando en alta mar.

Algunas especies están en peligro de extinción en la Comunitat Valenciana, como la pardela cenicienta (*Calonectris diomedea*) y la gaviota de Audouin (*Larus audouinii*).

Las aves marinas son especialmente sensibles en tierra, cuando están criando. Por ello, cuando desembarques en alguna cala o isla solitaria, lleva mucho cuidado en no destruir un nido por accidente, y si ves alguno, mantente alejado para no molestar ni espantar a los pollos ni a los adultos.

Pardela
Cenicienta

Gaviota
de Audouin

Con las TORTUGAS Y AVES MARINAS hay que comportarse como con los cetáceos: con mucho respeto, sin causarles molestias ni daño, e intentando siempre no alterar su comportamiento natural. Al igual que con los delfines, no hay que alimentarlas, ya que puede ser perjudicial para su salud.

4. EL BOSQUE SUBMARINO

LAS PRADERAS DE POSIDONIA OCEANICA

¿Qué es Posidonia oceanica?

Posidonia es una planta que forma extensas praderas sumergidas en el mar, a no más de 40 m de profundidad. Está compuesta por hojas largas y acintadas, raíces, flores y frutos, es decir, no es un alga, sino una planta como podría ser el césped de un jardín.

Pradera de Posidonia en buen estado de conservación en la ensenada de Moraira

¿Por qué es tan importante conservarla y protegerla?

El ecosistema creado por las praderas de Posidonia en el mar equivale al creado por un bosque de árboles grandes y maduros en tierra firme. Concretamente...

- Sirve de alimento y refugio a multitud de animales (peces, cangrejos, pulpos, sepias, caracolas, erizos, etc.) y a sus crías, muchos de ellos de interés comercial. También es el hábitat principal de especies protegidas como la nacra (*Pinna nobilis*).
- Es una fuente importantísima de oxígeno, tanto para el agua del mar como para la atmósfera.
- Con sus raíces fija la arena evitando la erosión del fondo. Sus largas hojas frenan la fuerza de las olas disminuyendo la erosión de las playas, y ayudan a precipitar el material en suspensión manteniendo la transparencia del agua.

¿Qué amenazas la están destruyendo?

- El fondeo masivo de embarcaciones en sitios muy localizados de la costa. Las anclas arrancan las matas de Posidonia directamente.
- La contaminación marina enturbia el agua dificultando que le llegue la luz del sol y por tanto la fotosíntesis.
- La pesca ilegal de arrastre puede arrancar praderas enteras.
- Las obras en el litoral (ampliación o creación de nuevos puertos, espigones, regeneración de playas, etc.) destruyen las praderas y enturban el agua.
- La competencia por el espacio y los recursos con algas exóticas introducidas por el hombre (*Caulerpa taxifolia* y *Caulerpa racemosa*) limitan el crecimiento de Posidonia.

Posidonia oceanica es una planta endémica del Mediterráneo, es decir, sólo existe en este mar, y está protegida por leyes nacionales e internacionales.

Respetando estas praderas, conservamos las especies que viven en ella (más de 400 especies de plantas y algas, y 1000 de animales), muchas de ellas de interés comercial, beneficiéndonos así a nosotros mismos.

Además, es un excelente bioindicador del estado de conservación de nuestras costas: cuanta más Posidonia, mejor calidad del agua y del medio.

Localización de los espacios naturales protegidos relacionados con el mar (en negro) y de las zonas donde existen praderas de Posidonia y/o representan espacios con un alto valor ecológico (en rojo).

¿Qué podemos hacer para evitar su regresión y desaparición?

- Cuando fondees en una cala o playa busca las boyas permanentes de fondeo (más info en el apartado siguiente). Si no las hubiera, recuerda que NO está permitido fondear en Reservas y Parques Marinos. Las zonas más sensibles de la Comunitat Valenciana las encontrarás marcadas en el mapa.
- Si no navegas muy a menudo, te saldrá más rentable alquilar un barco que comprarlo, así también se reduce el número de amarres necesarios y por tanto la creación de nuevos puertos o sus ampliaciones.
- Si cuando saques el ancla del mar o mientras estás buceando, ves una de estas algas exóticas (ver fotos), apunta las coordenadas del lugar y llama al número del Instituto de Ecología Litoral: 965 65 76 90, y deja tu nombre, teléfono y dirección. Medidas de precaución: limpia el ancla de restos vegetales cada vez que la subas a bordo; no toques ni arranques ninguna de estas algas, podrían dispersarse más rápidamente.

Caulerpa taxifolia. R. Acosta

Caulerpa racemosa. S.V. Jiménez-Gutiérrez

5. ESPACIOS NATURALES PROTEGIDOS

Los espacios naturales protegidos son demarcaciones administrativas establecidas con la finalidad de favorecer la conservación de la naturaleza. Para poder proteger adecuadamente estos espacios es necesario poner una serie de limitaciones, que variarán en función de sus características.

Si quieras disfrutar de estos espacios naturales protegidos te recomendamos que previamente te informes de las actividades que puedes realizar en ellos y que pidas los permisos correspondientes.

Ten en cuenta que en algunos de ellos, y especialmente en todos los que son Reserva, hay limitaciones estrictas como la prohibición de fondear, y necesitas permisos especiales para bucear con escafandra autónoma.

- **Reserva Natural de las Islas Columbretes.**

Centro de Información de la Reserva Natural de las Islas Columbretes.
Planetario de Castellón. Paseo Marítimo, 1. 12100 - El Grao de Castellón.
Tel. 964 28 29 68.

- **Parque Natural de la Sierra de Irta y Reserva Natural Marina de Irta.**

Tel. 679 19 63 98. e-mail: serra_irta@gva.es

- **Reserva Natural de los Fondos Marinos del Cabo de San Antonio, en el entorno del Parque Natural del Montgó.**

Centro de visitantes en la finca municipal de Torrecremada. C/ Ramón Ortega s/n. 03700 Dénia. Tel. 96 642 32 05 - 679 19 64 61. e-mail: parquemontgo@hotmail.com

- **Reserva Marina de la Isla de Tabarca.**

Ayuntamiento de Alicante. Concejalía de Medio Ambiente. Plaza del Ayuntamiento, 1. Tel. 965 23 02 87 / 88. Servicio de mantenimiento y protección de la Reserva: 600 91 27 49 / 50

- **Parque Natural de la Sierra Helada y su entorno litoral (incluyendo la Isla de Benidorm).** Oficina Técnica del Parque. Tel. 966 80 78 79

Más información en:

Espacios naturales de la Comunitat Valenciana: <http://parquesnaturales.gva.es/espnaturales.htm>
Reservas Marinas del Estado Español: <http://www.mapa.es/rmarinas>

OTROS ESPACIOS NATURALES MARINOS

RESERVAS MARINAS DE INTERÉS PESQUERO

- **Reserva Marina de las Islas Columbretes.**
Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.
- **Reserva Marina en la Isla de Tabarca.**
Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.
- **Reserva Marina en el entorno del Cabo de San Antonio.**
Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.
- **Reserva Marina de Irtá.** Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

Además, a lo largo del litoral valenciano existen otros espacios naturales con un alto valor ecológico, y que conviene colaborar en su conservación (ver mapa del apartado anterior).

A continuación te damos algunos consejos:

Cuando vayas a fondear:

- Asegúrate de que puedes hacerlo; en algunos Parques Naturales y en todas las Reservas está prohibido para no dañar los fondos.
- Busca las boyas permanentes de fondeo colocadas para tal fin.
- Si no las hubiera, cuando eches el ancla:
  - Intenta hacerlo en un claro de vegetación, así no arrancarás plantas y algas marinas.
  - Déjala caer poco a poco para dañar lo mínimo posible a los animales que viven en el fondo.

Si practicas buceo a pulmón o con botella:

- Ten cuidado, no rompas o estropees el fondo con las aletas.
- OBSERVA!!!, se puede disfrutar igualmente del ambiente submarino sin tocar nada ni molestar a los animales!!!

Concha rota de una nacra (*Pinna nobilis*) posiblemente por el ancla de una embarcación.

6. LA PESCA RECREATIVA (desde embarcación y submarina)

Los recursos marinos son limitados y debemos mirar por ellos. Aunque la pesca recreativa no tiene tanto impacto como la comercial, también produce afecciones ambientales.

Siguiendo unos sencillos consejos reduciremos este impacto y podremos disfrutar del mar y de sus frutos durante muchos años más:

- Conoce y sigue la legislación respecto a tallas y pesos mínimos, los cupos de capturas, los períodos y las zonas hábiles, etc. (Ver “Legislación medioambiental aplicable/Pesca” de este manual).
- Mantén actualizada tu licencia de pesca marítima recreativa (hace falta tanto para la pesca submarina como de superficie, desde embarcación o a pie desde la costa).
- La pesca recreativa en superficie sólo la puedes practicar con el aparejo de anzuelos.
- En la pesca submarina sólo puedes emplear el arpón impulsado por medios mecánicos y nunca utilizando un equipo autónomo de buceo. Si llevas a bordo simultáneamente arpones y equipos de buceo, te multarán y requisarán el equipo aunque no lo hayas utilizado para pescar.
- Captura sólo lo que vayas a aprovechar y consumir, el resto devuélvelo vivo al mar.
- Guarda en tu basura:
  - los anzuelos encarnados que no te gusten. Si los arrojas al mar podrían picar peces y morir inútilmente.
  - las marañas de hilos que se hayan enredado, ya que son una trampa mortal para los animales marinos si las arrojamos al mar.
- Si pescas especies que no tienen interés para ti o crías que no alcanzan la talla mínima, quítale el anzuelo cuidadosamente (si no puedes, lo mejor es cortar el sedal lo más cerca posible de la boca) y devuélvelos al mar.
- Si se engancha en el anzuelo una tortuga o un ave marina súbela a bordo con cuidado, corta el sedal lo más cerca posible de la boca, avisa a Protección Civil (teléfono 112) y llévala a puerto.
- Si sigues esta recomendaciones, no contribuirás a la disminución de las capturas en la zona de pesca habitual.
- Seguro que si todos lo hacemos, reduciremos los impactos sobre los recursos pesqueros de la zona y el medio marino en general!!!

El buen pescador entiende lo fundamental, que es colaborar en el mantenimiento de nuestro entorno marino. ¿Lo eres tú?

Aunque tan solo aportemos una insignificante gota de agua, recordemos que gota a gota se forman océanos.

Direcciones de interés:

Conselleria de Territori i Habitatge

Francesc Cubells, 7 · 46011 Valencia · Tel. 961 973 500

Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació

Amadeo de Saboya, 2 · 46010 Valencia · Tel. 963 424 500

Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación

Secretaría General Técnica. Servicio de Información.

Teléfonos de atención al ciudadano: 913 475 368 · 913 475 724

Fundación Medioambiental Huerta

C/ Puzol, 10 · 46500 Sagunto (Valencia) · Tel. 962 654 100 · Fax 962 654 212

Unidad de Zoología Marina, Instituto Cavanilles. Universidad de Valencia

Ap. correos 22085 · 46071 Valencia · Tel. 963 543 685 · Fax: 963 543 733

Direcciones de Internet interesantes:

- Pesca: Tallas mínimas: <http://www.mapa.es/es/pesca/pags/tallas/tallas.asp>
- Parques Naturales de la Comunitat Valenciana:
<http://parquesnaturales.gva.es/es/naturales.htm>
- Reservas Marinas del Estado Español: <http://www.mapa.es/rmarinas>
- Sociedad Española de Cetáceos: <http://www.cetaceos.com>
- Sociedad Española de Ornitología: <http://www.seo.org>
- Conselleria de Territori i Habitatge: <http://www.cth.gva.es>
- Instituto Cavanilles (Universidad de Valencia):
<http://www.uv.es/cavanilles/zoomarin>
- Instituto de Ecología Litoral: <http://www.ecologilitoral.com>
- Fundación Medioambiental Huerta, de la Comunitat Valenciana:
<http://www.fundacionhuerta.com>

7. LEGISLACIÓN MEDIOAMBIENTAL APLICABLE

RESIDUOS

- Real Decreto 833/88, de Residuos Tóxicos y Peligrosos: Expone las obligaciones de los productores y gestores de los residuos tóxicos y peligrosos.
- Orden de 28/02/89 y Orden del 13/06/90, por la que se regula la gestión de aceites usados.
- Orden de 6/07/94 y Orden del 14/10/97, del Gobierno Valenciano, por las que se regulan la gestión de aceites usados.
- Ley 11/1997, sobre envases y residuos de envases.
- Real Decreto 952/97 de Residuos Tóxicos y Peligrosos.
- Ley 10/98 de residuos.

COSTAS

- Ley 22/1988, de 28 de julio, de Costas y las modificaciones correspondientes.
- Real Decreto 1471/1989, de 1 de diciembre (BOE 12.12.1989; corrección de errores en BOE 23.01.1990, por el que se desarrolla la Ley de Costas, y las modificaciones correspondientes.

PUERTOS

- Ley 27/1992, de 24 de noviembre, de Puertos del Estado y de la Marina Mercante, y las modificaciones correspondientes.

NAVEGACIÓN

- Real Decreto 1434/1999, de 10 de Septiembre, del Ministerio de Fomento. B.O.E. nº 218. Por el que se establecen los reconocimientos e inspecciones de las embarcaciones de recreo.
- Orden FOM/ 1144/2003, de 28 de Abril, por la que se regulan los equipos de seguridad, [...] y prevención de vertidos por aguas sucias, que deben llevar a bordo las embarcaciones de recreo.

PESCA

- Real Decreto 560/1995 de 7 de Abril, por el que se establecen las tallas mínimas de determinadas especies pesqueras (Publicado en el BOE el sábado 8 de abril de 1995).
- Decreto 219/1997, de 12 de Agosto, del Gobierno Valenciano, por el que se declaran zonas protegidas de interés pesquero (DOGV núm. 3.075, de 10.09.1997).
- Decreto 131/2000, de 5 de Septiembre, del Gobierno Valenciano, por el que se establecen las normas sobre pesca marítima de recreo de la Comunitat Valenciana.

ESPECIES PROTEGIDAS

- Ley 4/1989, de 27 de Marzo, de Conservación de los espacios naturales y de la flora y fauna silvestres (BOE núm. 74, de 28 de Marzo de 1989).
- Directiva 92/43/CEE del Consejo de la Unión Europea, de 21 de Mayo de 1992, relativa a la Conservación de los Hábitats Naturales y de la Fauna y la Flora Silvestres.

ESPACIOS NATURALES PROTEGIDOS

- Declaración en 1986 de reserva marina a la isla de Tabarca y sus contornos. Orden del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación de 4 de Abril de 1986.
- Decreto 107/1994, de 7 de Junio, del Gobierno Valenciano, por el que se aprueba definitivamente el Plan Rector de Uso y Gestión del Parque Natural de las Islas Columbretes (DOGV núm. 2291, de 17.06.94).
- Decreto 108/2002, de 16 de Julio, del Gobierno Valenciano, de Declaración del Parque Natural de la Sierra de Irta y de la Reserva Natural Marina de Irta. [2002/M8047].
- Decreto 180/2002, de 5 de Noviembre, del Gobierno Valenciano, por el que se aprueba el Plan de Ordenación de los Recursos Naturales del Montgó. [2002/12109](DOGV número 4374 de fecha 08.11.2002).
- Decreto 129/2005, de 29 de julio, del Consell de la Generalitat, por el que declara parque natural la Serra Gelada y su entorno litoral. [2005/9082].